

Vojtěch ZEMÁNEK: *Disciplinace těla v rámci trickingu*. Praha: FHS UK 2016, 78 s. + přílohy.

Vojtěch Zemánek svou bakalářskou práci věnoval trickingu, tj. poměrně novodobému akrobatickému sportu/cvičení, který (zřejmě, přinejmenším zčásti) vychází z východních bojových umění a jehož cílem (zřejmě) je koordinace a precizace určitých tělesných pohybů tak, aby vytvářely sestavy (trickersky) smysluplných a zároveň (zřejmě) i originálních celků – představuji si je jako quasi-autorské choreografie akrobatických skoků a doprovodných pohybů ve víceméně lineárním směru. Autor nahlížel tricking prostřednictvím etnografického výzkumu včetně autoetnografie a interpretoval jej z perspektivy antropologie těla a tělesnosti (především Foucault a Wacquant).

Celý koncept bakalářské práce, tj. samotné téma, jeho teoretické ukotvení, volba a realizace vlastní výzkumné strategie a vtělení závěrů výzkumu do výsledného textu, je až na několik drobností více než zdařilý. Jinými slovy, je na místě vyzdvihnout jak neotřelé téma resp. terén, stejně jako náročné a na bakalářské úrovni brilantně zvládnuté teoretické zázemí – a to jak na úrovni interpretace odborných textů (kap. *Teoretická východiska*, s. 7-13), tak především jejich aplikaci na nahlížení na samotná data (*Empirická část*, s. 25-71 a *Závěry*, s. 76-78). Stejně tak vysoce cením vpravdě etnografický výzkum, jehož kvalita se jeví jak z vlastní reflexe provedeného výzkumu (za velmi zdařilou – tedy prokazující pochopení nejen principů, ale hlavně mnoha dilemat etnografie, považuji zejm. kap. *Sebereflexe výzkumníka*, s. 22nn), tak právě z empirické části práce. Zde autor obratně předkládá vlastní data (včetně těch autoetnografických) interpretovaná v kontextu deklarovaného teoretického zázemí a postupně umně graduje výsledný text. Gradu je tak, že na mnohé otázky, které jsem si při četbě práce postupně kladla, jsem v dalších kapitolách nalézala odpovědi. Ovšem na některé nikoli – a to jsou ony drobnosti z úvodu mého posudku, na které bych se při obhajobě ráda zeptala.

Záměrně opakované „zřejmě“ v úvodu tohoto posudku totiž není nahodilé. Aby byla práce z mého pohledu opravdu úplná, chtěla bych toho o trickingu vědět přeci jen o něco více. Kde se vzal? A kdy zhruba? Odkud či z čeho vychází? Kdo se jím zabývá? Co je jeho cílem nebo co je cílem trickerů? Je sycen (třeba i skrytě) nějakou ideologií? A je to tedy sport, nebo spíše cvičení, nebo ještě něco jiného (emické označení této aktivity jako sportu / s. 25/ se mi z hlediska sociálních věd nejeví jako dostatečný argument)? Při četbě práce jsem nakonec nevydržela a dle autorovy instrukce /ibid./ se podívala na nějaká videa, ukazující „co to tricking opravdu je“ /ibid./, abych získala plastičtější představu, o čem čtu – a vcelku snadno jsem na mnohé z výše uvedených otázek našla odpovědi (samozřejmě nevím, nakolik přesné či pravdivé). A nutno říci, že s tímto věděním se mi mnohé v textu popisované jevy staly srozumitelnějšími. Proč se tato aktivita soustředí právě na skoky a potažmo i kopy, proč je na místě jejich precizní provedení, proč je hodnocena především právě kombinace těch kterých pohybů, ostatně už samo to, nakolik a jak je v tomto „sportu“ měřitelný výkon... Odpovědi si domýšlím, ovšem pro mě jako pro naprostého laika jsou k plnému pochopení věci celkem nezbytné.

Domnívám se, že k opomenutí těchto údajů mohlo dojít ze tří důvodů: 1) autor je jako insider považuje za samozřejmé; 2) autor se v zájmu zacílení práce snažil eliminovat vše, co k cíli nevede; 3) tento typ tělesné aktivity je celkem nový, není nikterak institucionalizovaný a popsáný, a tudíž je

obtížné jej charakterizovat. Je-li tomu tak, všechny tři tyto důvody jsou pochopitelné, ovšem ten třetí – ne-institucionalizace a (tudíž) ne-normativní charakter trickingu – by mohl být další zajímavou interpretační rovinou textu, a to nikoliv v podtextu, ale explicitně. Ostatně až v tomto kontextu je srozumitelný jeden ze závěrečných odstavců teoretické části práce o „kultuře“ trickingu /s. 12/. A trochu jsem bojovala i s tou zacíleností – na mnoha místech v kap. 4.2 *Vliv prostředí* a 4.3 *Vliv trickerského kolektivu na tělo* se mi zdálo, že pojem „tělo“ by mohl být snadno zaměnitelný za označení „tricker“ a nejen, že by se nic nestalo, ale možná by to bylo i přesnější. Ovšem musím přiznat, že kap. 4.4 *Tricker a jeho tělo* a především kap. 5 *Závěrem* mi autor spíše vzal tuto výtku z úst – tyto stránky bakalářské práce svědčí o opravdu plném pochopení sledované perspektivy a jejím vynikajícím uplatnění.

Mezi opravdu hnidopišské připomínky či otázky k textu patří, proč je kap. 3.2 *Metodologie* součástí kapitoly 3. *Teoretická část* a zda tato kap. není reflexí výzkumu, jako kap. 3.3. Že vzorek spíše odpovídá vzorku „z prostředí“ než účelovému vzorku, který je v textu popsán (s. 18n.). Že s etikou výzkumu tak úplně nesouvisí, zda je pozorování prováděno ve veřejném prostoru (s. 22), nehledě na otázku, nakolik je prostor sledované tělocvičny opravdu veřejným v sociologickém slova smyslu. Že není zcela vyjasněna otázka anonymizace (reálnost přezdivek). Zajímá mě podrobnější rozbor souvislosti otvíracích hodin tělocvičny pro veřejnost a její návštěvnosti trickery. Postava správce tělocvičny, která se prolíná celým textem, je na mnoha místech pro mě překvapivě (protože trochu v rozporu s citovanými daty) hodnocena jako svou významnost spíše deklarující než realizující. Také bych se chtěla zeptat na tělesný kontakt trickerů, když vzájemně oceňují svůj výkon (na těch videonahrávkách, které jsem shlédla, se vždy po úspěšně provedeném cvičení přihlížející trickeři doslova seběhli a poplácávali se, objímali atp.) – možná podnět k tématu globalizace? A moc by se mi líbilo, kdyby autor ještě o kousek více rozebral otázku (ne)bezpečí, ale to už je opravdu jakási moje obsese tímto tématem v poslední době.

Naopak za významnou výtku považuji to, co obvykle zmiňuji jen poznámkou v závorce svých posudků: jazyk. Pokud jde o odbornost, čtivost a svižnost textu, není co vytknout. Ovšem v práci je jen málo stránek, na nichž by se neobjevila alespoň jedna gramatická či stylistická chyba (od překlepů přes interpunkci a hrubky jiného charakteru až po nedokončené věty či naopak přebývající slova). Snad by se měl i v tomto směru autor disciplinovat.

Přesto nemohu než konstatovat, že bakalářská práce Vojtěcha Zemánka splňuje nároky na bakalářské práce kladené a proto ji rozhodně doporučuji k obhajobě a jednoznačně ji navrhuji hodnotit jako výbornou.